HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וחד אמר ביין דכו"ע לא פליגי דבעינן תרתי כי פליגי בפת מיתיבי וחכמים אומרים או מערבין או משתתפין מאי לאו או מערבין בחצר בפת או משתתפין במבוי ביין אמר רב גידל אמר רב ה"ק או מערבין בחצר בפת ומותרין כאן וכאן או משתתפין במבוי בפת ומותרין כאן וכאן אמר רב יהודה אמר רב הלכה כרבי מאיר ורב הונא אמר מנהג כר"מ ורבי יוחנן אמר נהגו העם כרבי מאיר:

מתני' חמשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד ב"ש אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה וב"ה אומרים [א] עירוב אחד לכולן ומודים בזמן שמקצתן שרויין בחדרים או בעליות שהן צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה:

גמ' אמר רב נחמן מחלוקת (א) במסיפס אבל במחיצה עשרה דברי הכל עירוב לכל חבורה וחבורה איכא דאמרי אמר ר"נ אף במסיפס מחלוקת פליגי בה רבי חייא ורבי שמעון ברבי חד אמר מחלוקת [ב] במחיצות המגיעות לתקרה אבל מחיצות שאין מגיעות לתקרה דברי הכל עירוב אחד לכולן וחד אמר מחלוקת [ג] במחיצות שאין מגיעות לתקרה [ד] אבל מחיצות המגיעות לתקרה דברי הכל צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה

מיתיבי

וחד אמר ביין. אפי' רבנן מודו דלא סמכינן עליה בחצר דלא אמרי' מגו: **כי פליגי בפת.** ופליגי בין בשיתוף בין בעירוב דלר' מאיר אין סומכין על זה במקום זה: **מאי לאו כו'.** וקשיא למאן דאמר ביין לא פליגי: **או משתתפין במבוי בפת.** דמשתתפין דומיא דמערבין קתני: הלכתא ומנהג ונהגו בפרק בתרא דתענית (דף כו:) מפורש הלכה דרשינן בפירקא הלכה כרבי מאיר מנהג מדרש לא דרשינן אורויי מורינן ליחיד הבא לימלך נהגו אורויי נמי לא מורינן ואי עביד לא מחינן בהו: **מתני' בטרקלין אחד.** וחלקוהו לחמשה וכולן יש להן פתח מן הטרקלין לחצר וצריך לערב עם שאר בני חצר: **ב"ש אומרים.** רשויותיהן חלוקין וצריך לכל חבורה ליתן פת בעירוב החצר דהוו להו כה' בתים וה"ה דאם באו להוציא מרשות זו לזו צריכין עירוב ביניהן: **וב"ה אומרים.** אין מחיצה זו חילוק רשות דמחיצה שפלה היא כדמפרש בגמ' הלכך עירוב אחד לכולן ובתוך הטרקלין נמי מוציאין מזו לזו בלא עירוב שהטרקלין מחברן וכיון דביניהן א"צ עירוב נעשה אחד מהן שליח לכולן דאמרי' לקמן(ד) חמשה שגבו את עירובן כלומר ששרויין בחמשה בתים בחצר ועירבו ביניהן והוו להו חדא ואם באין לערב עם אחרים עירוב אחד לכולן: **ומודין כשמקצתן שרויין כו'.** דהוו להו כה' בתים ולא דמו לה' שגבו את עירובן שהרי לא עירבו ביניהן: **גמ' מחלוקת.** בשרשויותיהן חלוקות במסיפס מחיצה נמוכה של חתיכות עצים דהתם לבית הלל בית אחד הוא ודמו לה' שגבו את עירובן דהני נמי כמי שעירבו דמי: **אף במסיפס מחלוקת.** דלא תימא בית שמאי במחיצה עשרה הוא דאסרי ובמסיפס מודו אלא אפילו במסיפס נמי אסרי: **פליגי בה.** אמתניתין קאי: **מחלוקת.** בית שמאי ובית הלל כו': **אבל מחיצות שאין מגיעות לתקרה.** אפילו הן עשרה דברי הכל עירוב אחד לכולן ופליגי אתרוייהו לישני דרב נחמן דהא (א) לישנא קמא קאמר דבמחיצה עשרה מודו דחלוק הוי והכא אמרינן אפילו במגיעות לתקרה פליגי וללישנא בתרא קאמר דבמסיפס נמי פליגי ואסרי בית שמאי והכא אמרי דאפילו במחיצות עשרה לא אסרו אלא במחיצות המגיעות לתקרה:

הסבר

וכן פירש בריש סוכה (דף ג.) ואע"פ שפירש כאן בקונטרס דלכ"ע סומכין במבוי על עירובי חצירות שהיא לעולם בפת מכל מקום למ"ד בפת פליגי קשה דלמה לא יועיל עירוב החצירות למבוי כיון שתורתו נמי להניח בבית דאטו השם גורם שנקרא עירוב שיש לו להועיל לחצירות ולא למבוי ולמאן דאמר ביין נמי פליגי ומפרש ברייתא דבסמוך או משתתפין במבוי ביין ומותרין כאן וכאן אבל עירובי חצירות ביין לא מהני ואמאי כיון דשיתוף מהני לא תקראנו עירוב אלא תקראנו שיתוף דתימה הוא לומר דמה שקראהו עירוב לבטל [ה] תורת שיתוף מעליו ודוחק ר"י לפירוש הקונט' שבתחילת העירוב לא עירבו אלא בני חצר אחת יחד או שתי חצירות יחד ולא היו סבורים שכל בני המבוי ישתתפו יחד נמצא שלא נתנו עירובן לשם שיתוף ולכך כשניתוספו עליהם כל בני המבוי אין לחושבו שיתוף כיון שהראשונים לא היו שם ולא ידעו מעולם שעליהם ניתוספו כל האחרים ונראה לר"י דכולה מלתא דוקא עירובי חצירות בבית שבחצר ושיתופי מבואות דוקא בחצר שבמבוי ולא בבית משום דבחצר מינכר טפי לשם שיתוף דשייכא טפי למבוי וקרובים תשמישם דמבוי זה לזה והשתא הא דקאמר לקמן במסובין בבית בפת שעל השולחן סומכין משום עירוב לאו אף משום עירוב קאמר אלא משום עירוב דוקא ולא משום שיתוף והא דאמר בריש סוכה (דף ג.) בית שאין בו ארבע על ארבע אין מניחין בו עירובי חצירות אבל מניחין בו שיתופי מבואות דלא גרע מחצר שבמבוי ומשמע דכל שכן אם היה בית גמור שהיו מניחין בו שיתופין אור"י דודאי בית גמור גרע לענין שיתוף והא דנקט (ב) בהא דלא גרע שלא תאמר כי היכי דיוצאין מכלל בתים לענין עירוב יוצאין נמי מכלל חצר לענין שיתוף לפי שיש מחיצות מפסיקות וחצר בעי ד' אמות ובהאי בית ליכא ד' אמות והשתא הך דבעל הבית שהיה שותף לשכיניו לזה ביין והאי נמי דלעיל (דף סח.) דליקני מר רביעתא דחלא צריך לומר דבחצר היה אותו חבית דבשיתופי מבואות איירי דאילו עירובי חצירות בעי פת ובירושלמי משמע כפי' הקונט' דכ"ש בית דאמר בפ' מי שהוציאוהו עירוב צריך בית שיתוף מהו שיצטרך בית מלתא דשמואל אמרה שיתוף צריך בית ומסיק רבי אבהו (ג) בשם רבי יוחנן נותנו בין באויר דחצר ובין באויר דמבוי משמע בהדיא דכ"ש בית: **נהגו העם כר' מאיר.** בפרק בתרא דתענית (דף כו:) מפרש דאורויי לא מורינן כוותיה ואי עבדינן לא מחינן בידייהו וא"ת מה מחאה שייך כאן אם מחמירין כר"מ לעשות עירוב ושיתוף וי"ל דלא הוי ברכה לבטלה אי נמי אם נמנעים על כך להביא סכין וחמין לצורך מילה אי נמי לכי הא דאמר במי שהוציאוהו (לעיל דף מט.) גבי חצר שבין שני מבואות והיא רגילה באחד אם עירב רגיל לעצמו וזה שאינו רגיל לא עירב והיא נמי לא עירבה דוחה אותה אצל מי שאינה רגילה דכופין על מדת סדום והשתא אם עירב מי שאינו רגיל ולא שיתף והם דוחין אותה אצל מי שאינו רגיל כר"מ דבעי שיתוף לא מחינן בהו אי נמי אם עירבה עם שניהם ולא שיתפה אלא עם האחד דלרבנן הוו להו עירבה עם שניהם ואסורה עם שניהם ולר"מ עם אותו ששיתפה עמו מותרת דעם האחר לא נשתתפה ואין עירוב מועיל במקום שיתוף: **ומודין כשמקצתן שרויין בחדרים ועליות שהן צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה.** והני חדרים ועליות איירי כגון שכל אחד פתוח לחצר כדפירש בקונט' דהנך ה' חבורות ששבתו בטרקלין כולהו יש להן פתח מן הטרקלין לחצר דאם לא היה לכל אחד פתח לחצר הוה אמרינן פנימי נותן עירובו ודיו או שני הפנימיים לר' יוחנן דסוף פרקין גבי עשרה בתים זה לפנים מזה ומיהו אם יש לאדם סופר או מלמד בביתו או כעין אותן [הבחורים] הבאין ללמוד תורה ושרויין כל א' בחדר או בעלייה בפני עצמו אע"פ שחלוקין מבעל הבית בפתו אין אוסרין עליו ולא בעו עירוב בין יש להם פתח לרה"ר בין אין להם פתח לרה"ר דלא מיבעיא אם כולם אוכלין במקום אחד אף ע"פ שכל אחד ישן בחדרו קי"ל כמאן דאמר לקמן (דף עג.) מקום פיתא גורם אלא אפילו לשמואל דאמר מקום לינה גורם או אפילו אוכלין וישנים כל אחד בחדרו אין אוסרין זה על זה כיון שכולם משתמשין בתוך הבית בכל עיסקי תשמישתיה באפייה ובבישול ובכל דבר חשיבי כולהו כאילו אוכלים וישנים במקום אחד אע"פ שיש להם פתח לצד רה"ר הכל נקראים על שם בעל הבית ועוד דאין משאיל להם רשותו לאסור עליו ולא זה על זה ומצי לסלוקינהו והוה ליה כה' שכירים וה' לקיטים דלא אמרי' להחמיר כדאמרינן לעיל (דף סו.) דאחד נותן עירובו ודיו ואפי' שרויין בחדרים ובעליות דאם בשרויין כולם בבית בזה לא הוה מספקא אביי דקאמר מהו דאפילו היה הבית שלהם לא היו אוסרין זה על זה וכיון דגבי נכרי דדירתו לא שמה דירה לא אסרי אלא חשיבי כולהו כחד כל שכן גבי ישראל דדירתו שמה דירה דבטלה דירתם גבי דירתו של בע"ה ולא דמי למקצתן שרויין בחדרים ובעליות דהכא שיש כח לזה כמו לזה ואע"פ שהקילו בנכרי טפי מבישראל דכי מושיל דוכתא לישראל אחר דישראל נותן עירובו ודיו ואע"פ שאין הנכרי רוצה להשכיר ובע"כ של נכרי וכה"ג בביתו של ישראל לא שרי התם נמי טעמא משום דדירת נכרי לא חשיב כ"כ אבל מכל מקום יש ללמוד מדלא אסרי חמשה שכירים זה על זה גבי נכרי כל שכן גבי ישראל כדפרישית: **במחיצות המגיעות לתקרה.** והא דקתני מתני' דמודים היכא דמקצתן שרויין בחדרים ובעליות לא דמי דהכא איירי במחילות ערלי כגון יריעות שמפסיקין עד התקרה:

רבי

עא א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הל' ז סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שע סעיף ג:

רבינו חננאל

וחכמים אומרים (אין) [און] מערבין או משתתפין. אוקמוה משמיה דרב הכי קתני, או מערבין בחצירות בפת, ושכח אחד מהן ולא נשתתף ובטיל רשותו. לר' מאיר אית ליה ביטול ומותרין כאן וכאן. או משתתפין במבוי ביין ושכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן. ואסיקנא דכולי עלמא עירובי חצירות בפת דאין סומכין על עירוב במקום שיתוף, דאמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' מאיר ורב ברונא אמר רב הלכה כאלעזר בן תדאי. מתני' חמש חבורות ששבתו בטרקלין אחד, פי' בירה אחת כו'. אוקמה רב נחמן מחלוקת בית שמאי ובית הילל הללו חלוקין במסיפס. פי' פיסקא דארזי, אבל אם הם חלוקים במחיצה י' טפחים דברי הכל עירוב לכל חבורה. איכא דאמרי אמר רב נחמן אף במ[ס]יפס מחלוקת, פליגי בה ר' חייא ור' שמעון ברבי, חד אמר מחלוקת במחיצות שאין מגיעות לתיקרה כו'.

א) [פירש גאון מסיפס כותל חלול שיש בו חלונות. ערוך], ב) ע' רש"ל ורש"א בד"ה אבל, ג) [לקמן עט.], ד) [ע"ב], ה) [בתוס' הרא"ש: מועיל לבטל],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל וכו' דהא ללישנא קמא: (ב) תד"ה בפת כו' והא דנקט בהא לישנא דלא גרע: (ג) בא"ד בשם ר"י שיתוף נותנו בין כו':